

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 04.11.2019, sp. zn. 14 To 125/2019, ECLI:CZ:VSPH:2019:14.TO.125.2019.1

Číslo: 22/2020

Právní věta:

Pro stanovení výše odměny ustanoveného obhájce za úkony právní služby v řízení o předání odsouzeného k výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody do jiného členského státu Evropské unie (§ 202 až § 221 z. m. j. s.) nebo k jeho vydání do cizího státu (§ 87 až § 104 z. m. j. s.) je určující výše trestu (resp. jeho nevykonaného zbytku), k jehož výkonu má být tato osoba vydána, nikoli výše sazby trestu odnětí svobody za trestný čin, pro který byla vydávaná osoba stíhána.* *Poznámka redakce: Ústavní soud v usnesení ze dne 5. 11. 2019, sp. zn. I. ÚS 1590/19, zaujal k této otázce naprosto stejný právní názor, a to ve věci vedené u Vrchního soudu v Praze jako soudu stížnostního pod sp. zn. 14 To 8/2019.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 04.11.2019

Spisová značka: 14 To 125/2019

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odměna ustanoveného obhájce

Předpisy: § 10 odst. 3 předpisu č. 177/1996Sb.

§ 151 odst. 2 tr. ř.

§ 151 odst. 3 tr. ř.

§ 202-221 z. m. j. s.

§ 87-104 z. m. j. s.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze zamítl jako nedůvodnou stížnost obhájkyň Mgr. K. D. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 10. 2019, č. j. 11 Nt 16/2019-105.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Unesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 10. 2019, č. j. 11 Nt 16/2019-105, bylo rozhodnuto, že obhájkyň vyžádaného Š. M., Mgr. K. D., se podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. a ustanovení

vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění (dále jen „advokátní tarif“), na něž se odkazuje, přiznává odměna za 5 úkonů právní služby po 800 Kč, odměna za 2 ½ úkony právní služby po 400 Kč, paušální náhrada hotových výdajů za 5 úkonů a 2 ½ úkony právní služby v celkové částce 1 950 Kč, náhrada za promeškaný čas ve výši 800 Kč, náhrada hotových výdajů za cestovné ve výši 1 143,40 Kč a ve zbytku účtované částky 4 600 Kč se návrh obhájkyňě zamítá.

II. Stížnost

2. Proti tomuto usnesení podala v zákonem stanovené lhůtě obhájkyňě stížnost, v níž především napadá postup, jakým soud určil výši mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby. Vzhledem k tomu, že předávací řízení se týkalo trestného činu, za který hrozil vyžádanému trest odnětí svobody ve výměře až tři roky, měl soud prvního stupně podle stěžovatelky účtovat za jeden úkon právní služby podle § 10 odst. 3 písm. b), § 7 bod 4. a § 12a odst. 1 advokátního tarifu 1 200 Kč. Obhájkyňě připomněla, že advokátní tarif neobsahuje zvláštní ustanovení o výši mimosmluvní odměny ustanoveného obhájce za úkony předávacího řízení a na podporu svého názoru odkázala na rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. 3 To 84/2015, kde soudy rovněž rozhodovaly o nároku obhájce v předávacím řízení pro výkon trestu odnětí svobody a stížnostní soud oproti soudu prvního stupně jasně konstatoval, že pro určení výše odměny za jeden úkon právní služby není rozhodující výše uloženého trestu, nýbrž horní hranice trestní sazby u trestného činu, pro který se trestní stíhání vedlo. Krajský soud v Hradci Králové podle přesvědčení obhájkyňě neodůvodnil, z jakého důvodu postupoval v rozporu s judikaturou, a jeho rozhodnutí je tak nesprávné a nepřezkoumatelné.

3. Obhájkyňě dále namítá, že jí nedůvodně nebyla přiznána odměna za úkon právní služby spočívající v poradě s klientem ve věznici dne 23. 4. 2019. Čistý čas porady byl věznicí zapsán jako necelá hodina, avšak obhájkyňě tomuto úkonu věnovala delší časový úsek zahrnující vstup do věznice, odevzdání vypnutého mobilního telefonu, průchod kontrolou a následné čekání na klienta. Tento úkon tedy podle mínění obhájkyňě trval více než hodinu. Navíc porada byla ukončena ze strany vězeňské služby před 12. hodinou dopolední s odůvodněním, že v dané věznici se dodržuje hodinová polední pauza.

4. Vrchnímu soudu v Praze obhájkyňě v závěru stížnosti navrhla, aby napadené usnesení zrušil a sám znovu rozhodl tak, že se obhájkyňi přiznává odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 13 293,40 Kč bez DPH.

III. Důvodnost stížnosti

5. Vrchní soud v Praze nejprve připomíná, že je při přezkumu stížností napadeného usnesení vázán revizním principem, a tedy je povinen přihlížet též k těm vadám, které nebyly ve stížnosti výslovně vytýkány. Přezkumu vrchního soudu jako soudu stížnostního tak podléhají všechny výroky napadeného usnesení ze všech hledisek přicházejících v úvahu, ať už byly stížností napadeny, nebo nikoli, pokud stěžovatel proti nim mohl brojit, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému usnesení. Ovšem i tento přezkum, respektive jeho rozsah, je vymezen jasnou hranicí, a to zákazem reformace in peius (zákaz změny k horšímu vůči osobě podávající opravný prostředek). Tento zákaz stížnostní soud omezuje v nápravě zjištěných vad, pokud by jejich opravou byl stěžovatel ve výsledku ve zhoršeném postavení oproti jeho postavení před podáním stížnosti. Vrchní soud v Praze je dále při rozhodování o výši a náhradě hotových výdajů vázán návrhem obhájce, čímž dochází k prolomení tzv. zásady oficiality, a tedy obhájci není možné přiznat více, než ve svém návrhu žádá. Současně však platí, že stížnost lze podle § 145 odst. 2 tr. ř. oprít o nové skutečnosti a důkazy.

6. S ohledem na shora uvedené Vrchní soud v Praze přezkoumal podle ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného usnesení i správnost řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

7. O návrhu obhájkyne na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů rozhodla ve lhůtě stanovené v § 151 odst. 3 tr. ř. vyšší soudní úřednice podle § 12 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů; v tomto postupu nelze shledávat procesní vadu, pro kterou by napadené usnesení nemohlo obstát.

8. Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „z. m. j. s.“), ve svém § 14 odst. 1 písm. b) stanoví, že obhájce musí mít vždy osoba, vůči níž se vede řízení o předání do členského státu. Vyžádaný si v dané věci obhájce nezvolil, a proto mu byl ustanoven.

9. Podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. obhájce, který byl obviněnému ustanoven, má vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu, kterým je advokátní tarif. Nárok je třeba uplatnit do jednoho roku ode dne, kdy se obhájce dozvěděl, že povinnost obhajovat skončila, jinak nárok zaniká. O výši odměny a náhradě hotových výdajů rozhodne na návrh obhájce orgán činný v trestním řízení, který vedl řízení v době, kdy obhájci povinnost obhajovat skončila, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do dvou měsíců od podání návrhu. V řízení před soudem rozhodne předseda senátu soudu prvního stupně.

10. Z obsahu spisu Krajského soudu v Hradci Králové v dané věci vyplývá, že obhájkyne uplatnila svůj nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů s uvedením potřebných náležitostí a v zákonem stanovené lhůtě. Jí uplatněný nárok na odměnu za úkony právní služby ale vycházel z nesprávně stanovené tarifní hodnoty. Navíc obhájkyne nárokovala odměnu i za úkon, který nemá charakter právní služby, a za úkon, za který jí odměna podle advokátního tarifu nenáleží.

11. Pokud jde o určení tarifní hodnoty a následně sazby mimosmluvní odměny za úkon právní služby, Vrchní soud v Praze konstatuje, že Krajský soud v Hradci Králové správně vycházel nikoli ze sazby trestu odnětí svobody, stanovené za trestný čin, pro který o předání vyžádaného k výkonu uloženého trestu žádala Slovenská republika, ale z výměry již pravomocně uloženého trestu, resp. přeměněného nepodmíněného trestu odnětí svobody ve výměře 8 měsíců, ohledně něhož se vedlo extradiční řízení. Tento přístup ve své stížnosti obhájkyne označuje za vadný a poukazuje na to, že pro něj není opora v advokátním tarifu. K tomu je třeba uvést, že ustanovení § 10 odst. 3 advokátního tarifu obsahuje postup při určení tzv. tarifní hodnoty, od níž se dále odvozuje výše odměny za úkon právní služby advokáta, který má nárok na tzv. mimosmluvní odměnu. Vztahuje se na obhajobu v trestním řízení, jehož předmětem je trestný čin – tedy typicky na úsek trestního stíhání, při kterém se kromě jiného posuzuje základní otázka, zda se stal skutek, ze kterého je určitá osoba obviněna, zda tento skutek je trestným činem a zda a za jakých okolností jej obviněná osoba spáchala. Od toho se odvíjí i diferenciace tarifní hodnoty, neboť se vychází z toho, že výši sazby trestu odnětí svobody trestného činu zpravidla koresponduje skutková a právní složitost věci a s tím související nároky na výkon obhajoby. Je nerozhodné, zda a jaký trest bude v rámci trestního stíhání uložen.

12. Naopak, zcela odlišná je situace v řízení o předání k výkonu již pravomocně uloženého trestu. V takovém řízení se již neprovádějí žádné důkazy k posouzení toho, zda se trestný čin stal a kdo jej případně spáchal, a z otázek, vztahujících se k již odsouzenému trestnému činu, je rozhodující princip tzv. oboustranné trestnosti. Trestní sazba trestného činu v takových případech již nehraje žádnou roli a rozhodující je výměra trestu, který již byl uložen bez ohledu na to, v jaké části škály trestní sazby se uložený trest pohybuje. Vedení obhajoby tedy nespočívá v poukazu na skutkové a právní okolnosti vztahující se ke stíhanému skutku a osobě obviněného a svědčící v její prospěch, ale v uplatnění takových skutečností, které z hlediska mezinárodní smlouvy nebo vnitrostátní právní úpravy buď brání tomu, aby odsouzená osoba byla předána k výkonu uloženého trestu, nebo jí

alespoň zajišťují příznivější podmínky takového vydání. Nelze proto ani tvrdit, že obhajoba se vztahuje k trestnému činu, když podstatou řízení jsou jiné otázky.

13. S ohledem na shora uvedené Vrchní soud v Praze uzavírá, že při výkonu obhajoby v řízení o předání k výkonu trestu nejde o úkony obdobné úkonům právní služby v trestním stíhání, ale o úkony svojí povahou obdobné úkonům poskytnutým ve vykonávacím řízení. Nelze proto vycházet z výše trestní sazby, která vydávané osobě hrozila v době, kdy proti ní bylo vedeno trestní stíhání. Za určující je třeba považovat trest, k jehož výkonu má být taková osoba vydána. Z uvedených důvodů je třeba souhlasit s postupem krajského soudu, který při určení tarifní hodnoty vycházel z výměry již pravomocně uloženého trestu odnětí svobody, resp. jeho nevykonaného zbytku, a tarifní hodnotu stanovil v souladu s § 10 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, § 7 bodu 3 advokátního tarifu sazbu a § 12a advokátního tarifu částkou 800 Kč. Pokud se v této souvislosti obhájkyně dovolává toho, že Vrchní soud v Olomouci rozhodl v obdobné situaci odlišně, nezbyvá než odkázat na rozhodnutí zdejšího soudu publikované pod č. 40/1995 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, které jasně stanoví, že je vždy rozhodné, jakým trestem je vyžádaný fakticky ohrožen, a na něj navazující rozhodnutí zdejšího soudu sp. zn. 1 To 54/2005, publikované v Bulletinu advokacie pod č. 37/2007, ve kterém při určení tarifní hodnoty již tehdy soud postupoval tak, jak je shora uvedeno. Vrchní soud v Praze proto neshledal, že by krajský soud při určení odměny ustanovené obhájkyně pochybil.

14. K námitce obhájkyně, že soud prvního stupně jí nedůvodně nepřiznal odměnu za úkon právní služby spočívající v další poradě s klientem dne 23. 4. 2019, Vrchní soud v Praze připomíná, že za tento úkon právní služby se pokládá výlučně porada obhájce s obviněným, která je vykonána v souvislosti s projednávanou věcí a zároveň trvá déle než jednu hodinu, čímž advokátní tarif nepřekročitelně určuje spodní hranici další porady, zatímco na horní hranici nezáleží. Jinak řečeno, rozhodující je faktická délka osobního jednání obhájce s obviněným. Nelze proto přisvědčit názoru stěžovatelky, že do tohoto úkonu měly být započteny i časové úseky nezbytné ke vstupu do věznice, odevzdání telefonu apod. Akceptováním této argumentace by došlo k neadekvátnímu a zcela nepřiměřenému rozšiřování zamýšleného aplikačního rámce § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu. Jestliže ze zprávy Vězeňské služby ze dne 25. 9. 2019 je zřejmé, že porada obhájkyně s klientem dne 23. 4. 2019 trvala přesně 50 minut, nezbyvá Vrchnímu soudu v Praze než konstatovat, že soud prvního stupně postupoval i v tomto případě správně, když odměnu za tento úkon obhájkyni nepřiznal.

15. Vrchní soud v Praze uzavírá, že jediné pochybení soudu prvního stupně, které zjistil, spočívá v tom, že obhájkyni byla nedůvodně přiznána odměna 400 Kč, tj. ve výši poloviny mimosmluvní odměny, a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za úkon spočívající ve zpětvzetí stížnosti ze dne 2. 5. 2019. Na zmíněné zpětvzetí stížnosti v tomto případě ale rozhodně nelze pohlížet jako na úkon právní služby ve smyslu advokátního tarifu, neboť v něm absentoval jakýkoli právní rozbor. Fakticky se jednalo o jednoduchý oznamovací přípis, který obsahoval dvě strohé věty o tom, že předávaný bere zpět svůj opravný prostředek. Zjištěná vada ale vyznívá ve prospěch stěžovatelky, která jediná brojí proti přezkoumávanému usnesení, takže ji nemohl Vrchní soud v Praze odstranit s ohledem na shora již zmíněný zákaz reformatio in peius vyjádřený v ustanovení § 150 odst. 1 tr. ř.

16. Vycházejí z výše uvedeného, Vrchní soud v Praze stížnost obhájkyně podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.